Mi kerül a fa alá?

CSILLAG ISTVÁN
közgazdász

HOSSZÚ MENETELÉS

Orbán miniszterelnöksége alatt a tizenkilencedik karácsonyra készülünk. Hosszabb ideje uralkodik, mint a rendszerváltás óta bármelyik elődje, sőt már hosszabb ideje jelképezi a „gulyáskapitalizmust”, mint amennyit az életszínvonal emelésére és a fogyasztás viszonylagos növelésére, azaz a „szovjet dolce vita” megteremtésére Leonyid Brezsnyev tudott fordítani. Brezsnyev utolsó éveiben, ahogy Orbán három éve kezdődött hanyatló időszakában is az – előző írásomban már említett – pangás zajlott. Milyen tartós ajándék vár minden magyar családra Orbántól ilyen körülmények között? Nevezhetjük akár Orbán hét csapásának.

1. KIMERÜLT AUTÓAKKUMULÁTOROK MINDEN MENNYISÉGBEN. Minden gyerek tudja, még a legkisebb is, hogy az elektromos vagy elektronikai készülékek gyártóit és forgalmazóit visszavételi kötelezettség terheli. Orbánnak köszönhetően Magyarország vált Európa legnagyobb elektromosautóakkumulátor-gyártójává, így micsoda öröm (Orbán és barátja, Putyin kedvéért oroszul is: Какая радость), hogy az itt gyártott összes fáradt/lemerült akkumulátor nálunk landolhat. Ennek a hasznosításából minden becsületes magyarnak ki kell vennie a részét, így vagy akkumulátortelepek lepik el a kövér legelőket a mezők liliomai helyett, vagy maga Kövér László visz ajándékba – karöltve Orbán Viktorral – egy-egy fáradt akkumulátort a karácsonyfa alá a magyar családoknak.

> Orbán „ajándékai” közül azokról írtam, amelyek a maguk fizikailag megfogható, vagy a könyvelésekben is makacsul megjelenő valóságosságukban rombolják az ünnepi várakozást. De ott van még a gyűlöletcunami is.

2. A CSECSEMŐTŐL AZ AGGOKIG FEJENKÉNT 6,4 MILLIÓS ADÓSSÁG. Mióta Orbán uralkodik, az államadósság forintban a háromszorosára nőtt (2010-ben még 21 965, azaz 22 ezer milliárd forint, míg az idén 63 981, azaz 64 ezer milliárd). Ennek a hatalmasra dagadt adósságnak a finanszírozására felvett kölcsönök kamata fejenként 400 ezer forintot vesz ki a zsebünkből ahelyett, hogy oktatást, egészségügyet vagy infrastruktúra-fejlesztést vásárolhatnánk belőle magunknak.

Orbán jobbkezével, Matolcsyval kormányzása kezdetén szóban ádáz harcot hirdetett az adósság ellen, ami csak arra szolgált, hogy trükkösen a polgárok magánnyugdíjpénztárba helyezett vagyonát – akkori értékben 3 ezer milliárd (ma ez a dupláját érné) forintot – elvehesse, és az adósság csökkentésére használja. De közben sem a közpénz ellopása (ld. Matolcsy és az MNB által alapított alapítványok pénze), sem annak a haverok zsebét tömő használata (ld. túlárazott stadionépítések) nem szünetelt, ezért csak tovább hízott az adósság.

3. ÉVENTE 500 MILLIÁRD FORINT (EGY MATOLCSY-ÖSSZEGŰ) KÖZPÉNZ ELKÖLTÉSE A FOCIRA. Ez 12 év alatt összesen 6 ezer milliárd, emellett létesült 27 új, többnyire üres futballstadion és aréna több mint 600 milliárd forint közpénzből, átlagosan 3-4 ezer fős nézőszám mellett. Azon túl, hogy soha korábban ilyen sok közpénzt nem fordítottak a focira – az évi 500 milliárd az összes magyar nyugdíjas egyhavi összes nyugdíjával azonos összeg, egyben a közoktatásra fordított kiadások ötöde, azaz állampolgáronként 50 ezer forint –, az elért eredmények soványak. Így még a foci szórakoztató, közösségformáló szerepe sincs sehol.

4. ADÓFIZETŐK SZÁMÁNAK FOLYTONOS CSÖKKENÉSE. Ennek oka a 3 és több gyermekes anyák – illetve fokozatosan valamennyi szülő nő – örök életre szóló adómentessége. A mérséklődő adóbevétel nemcsak az oktatási, az egészségügyi, a szociális kiadások évente szükséges emelését kockáztatja, hanem az ezekre fordított, ma is kirívóan alacsony összegű költés további csökkenésével, az intézmények lerohadásával jár.

A másik következmény, hogy a már ma is szélesre nyílt olló a nők és férfiak fizetése és annak növekedési üteme között (elsősorban a több főt foglalkoztató munkáltatóknál) tovább tágul, mivel a munkáltató gondolkodásmódja szerint nem is kell emelni a kereseteket, hiszen az a nők esetében már a nettó. Emellett a családi cégek „trükközni” kezdhetnek, az összes adókötelezettség alá eső jövedelem lényegesen nagyobb részét mutatják ki a családi vállalkozás női tagjánál, ami miatt a férfiak nyugdíjalapja vészesen közelíthet majd a minimálnyugdíjra jogosító mértékhez.

5. SZAPORODÓ CSŐTÖRÉSEK, SZOLGÁLTATÁSSZÜNETELÉS. Orbán azt hirdeti, hogy van ingyenebéd, van ingyenleves: ez a rezsicsökkentés filozófiája. Amikor az újraválasztása érdekében arra kötelezték a közműszolgáltatókat, a víz- és csatornavállalatokat, a gáz- és áramszolgáltatókat, hogy a karbantartás és felújítás elhanyagolásának kockázatával mérsékeljék a közműdíjakat, maradandó és tartós hiányosságokat építettek bele a rendszerbe. A legnagyobb kockázatot, a szolgáltatások ki- és elmaradását ugyanis azzal nem lehet ellensúlyozni, hogy az áramkimaradásokért fizetni sem kell, amikor nem lehet dolgozni vagy kiolvad a fridzsider, és ebből effektív kár keletkezik.

6. A SZAPORODÓ, EGY AUTÓRA JUTÓ KÁTYÚK SZÁMÁNAK MEGHÁROMSZOROZÓDÁSA. Az egy, két és három számjegyű közutak karbantartására szolgáló forrásokat a haverok zsebébe juttatják az elnyert autópálya-koncesszió rendelkezésre állási díja révén. Ennek az a következménye, hogy az útkarbantartásra szolgáló források az elmúlt 15 év alatt reálértékben a felükre olvadtak, pedig az Európai Unió regionális fejlesztésre szolgáló transzferei segíthették volna az útfelújítást.

Orbán elvágta a vidéki városokban és a falvakban élőket a munkalehetőségektől, a kulturált vásárlástól, az iskolákhoz és az egészségügyi ellátáshoz való eljutástól. Ha van maradandó „ajándéka” az Orbán-rendszernek, akkor az, hogy a XX. század ötvenes-hatvanas éveibe „röpítette vissza” a kisvárosokban, falvakban élőket. Önellátásra utalt települések zárványként, fejlődésre képtelenül várják, hogy rájuk nyissák az ajtót. Az elhanyagolt közösségi közlekedés, a lerohadt infrastruktúra naponta órákat lop el az emberektől, ami Magyarországot az Európai Unióhoz csatlakozott országok között az utolsók közé taszítja.

7. ÁREMELKEDÉS ÉS SZŰKÜLŐ ÁRUVÁLASZTÉK. Ezt őrzik gondosan a versenytől védett, monopolpozícióba helyezett, a haverok kezére játszott cégek. Orbán a jogállamot nemcsak a politikai intézmények, a közigazgatás és a bíráskodás terén igyekezett felszámolni, hanem a gazdaságban, a piacon is. Amikor a cégek nem a jobb minőség, a kedvezőbb árazás, a jobb kiszolgálás, a termelékenyebb technika alkalmazása terén vívnak versenyt, hanem Orbán kegyét keresik, akkor ennek következményeként a fogyasztó, a vásárló kerül alárendelt szerepbe.

Ilyen körülmények között két ok miatt nem érdemes javítani a hatékonyságot, és ennek során növekedni. Egyfelől azért, mert az erőfeszítések, a kockázatvállalás ellenére az Orbán által nyerő pozícióba helyezett vállalat győz, és be tudja kebelezni vagy ki tudja szorítani a piacról a versenyző kockáztatót. Másfelől mert Orbán megfelelő fullajtárjai az állami kényszerescközök (pl. adó- és más hatósági ellenőrzés) felhasználásával, az elemi tulajdonbiztonságtól megfosztva veszik rá a vállalkozót arra, hogy vonuljon vissza, vagy adja át vállalkozását. Nem véletlen, hogy az évente újonnan alakult és megszűnő vállalkozások arányának mutatója a vállalkozások fogyását mutatja.

Eddig Orbán „ajándékai” közül azokról írtam, amelyek a maguk fizikailag megfogható vagy a könyvelésekben is makacsul megjelenő valóságosságukban rombolják az ünnepi várakozást. Az a gyűlöletcunami azonban, amelynek a folyamatos ébren tartásával, bátorításával vagy megtűrésével Orbán a polgárokat manipulálja, legalább olyan maradandó károkat okoz, mint az adósság vagy a fáradt akkumulátorok garmadája.

A semlegesség és jogszerűség helyett a felfogásbéli különbségek élezése, a városias nyitott gondolkodással vagy a gyermekek érdekét szem előtt tartó gondoskodással szembeni demagógia, a macsó, sőt néha tahó kiszólások mind a civilizált, kulturált, európai viselkedés alapjait rombolják le hosszú évekre. Úgy tűnik, az Orbán-rendszer viszonylag rövid idő alatt összeomlik, ám mire az Orbán-rendszer romjait közösen ellapátoljuk, megkérgesedik a tenyerünk és az emberséges viselkedéssel szemben a szívünk.

Nincs okunk sokáig várni. Köpjünk végre a markunkba, és lapátoljuk el őket!

Az elnök és a pedofíliaeleplező bűnszervezet

NAGY PÉTER TIBOR
egyetemi tanár

A magyar köztársasági elnök – helyénvaló módon – azt mondta, hogy nemzeti konszenzus van abban az ügyben, hogy a pedofil szörnyűségeket meg kell szüntetni. Viszont közel sem köztársasági elnökhöz illő módon azt is mondta, hogy bajt csinál az, aki a pedofilügyekhez vezető működési bajokat fel akarja tárni.

Miért más ez a helyzet, mint amikor egy másik közjogi méltóság, Orbán Viktor egy emlékezetes pillanatban azt mondta, hogy „a haza nem lehet ellenzékben”? Azért, mert az csupán retorikai fogás volt. Miniszterelnök úr pontosan tudja, hogy a haza, a nemzet, akár a magyar választópolgárok összességét, akár a magyar anyanyelvű, magyar kulturális identitású embereket értjük alatta, végzetesen megosztott: a bármiféle akaratnyilvánításra vagy véleménykifejtésre képes embereknek általában a fele támogatja őt, a másik fele pedig vagy az ő kihívóját, vagy egyáltalán, azt a gondolatot, hogy NE ő legyen a miniszterelnök.

> A magyar köztársasági elnök szerint bajt csinál az, aki a pedofilügyekhez vezető működési bajokat fel akarja tárni.

Mindennapi izgatott vitáink, hogy melyik közvélemény-kutató hány százalékot mér ide vagy oda, illetve hogy 1998 és 2022 között a választások végül is mikor milyen eredményhez vezettek, eltörpül ehhez a tényhez képest. Miniszterelnök úr tudja ezt, ennek megfelelően viselkedik: kampányol, az övéihez beszél, és amennyire tudom, pártelnökként is domináns szerepet játszik. Orbán Viktor tehát pl. nekem nem is akar megfelelni, és igaza is van, hiszen már több mint negyedszázada azt akarom, hogy ő semmiképpen se legyen miniszterelnök. Tehát nem adnék tanácsokat arra, hogy mit csináljon jobban.

Viszont a magyar Alaptörvényben az van ígérve, hogy a köztársasági elnök mindannyiunké. Mivel a jelenlegi elnök élete nagy részében jogász volt, vélhetőleg nem egyetemista korában hallott utoljára arról a jogszociológiai közhelyről, hogy minden bűncselekménynek van többféle társadalmi kontextusa. Milyen társadalmi okok vezettek ahhoz, hogy valakik bűnelkövetővé váljanak, mi vezetett oda, hogy mások áldozattá váljanak? Mi akadályozza/támogatja, hogy valamely bűncselekmény szisztematikussá váljon? Milyen társadalmi-politikai körülmények befolyásolják a rendőrséget, az ügyészséget, a bírósá-

got, a büntetés-végrehajtást, illetve a kegyelmezési folyamatot?

Ha ezek nem lennének társadalmi ügyek, akkor pusztán a bulvársajtó és olvasói érdeklődnének a dolog iránt, a „Kovács úr feldarabolta feleségét, és meg is ette őt” típusú cselekményekhez hasonlóan. Azért közügy ez az egész, mert vannak társadalmi összefüggések, és ha vannak társadalmi összefüggések, akkor politikai összefüggések is vannak.

Az elnöknek az lenne a dolga, hogy ne bírálja, hanem üdvözölje, hogy személyekre és intézményekre tekintet nélkül vizsgálatok tárják fel az egész összefüggésrendszert.

Ha ő ezt nem így gondolja, milyen morális oka van arra, hogy ha az őt jelölő közösség majd kisebbségbe kerül 2026-ban, akkor elnök maradjon?

A lapban megjelenő hirdetések nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.